

OVER SKIGARD`N

Utgiver: Landbruksforvaltningen i Folldal kommune
Enhet for Teknisk, Landbruk og Utvikling
Nr. 4/2015 desember

PS. Husk å beskytte rundballene med strøm eller lignende, så elgen ikke venner seg på rundball som eneste vinterføde.

Landbruksforvaltningen i Folldal Kommune

Åpningstid Mandag-Fredag kl 09.00 -14.30.

Skogbruk kontordag tirsdager 09.00-13.00.

Adresse: 2580 Folldal, Telefon 62 49 10 00, postmottak@folldal.kommune.no
www.folldal.kommune.no

UTSENDELSEN: Hovedregel i offentlig forvaltning skal være elektronisk utsendelse. Av den årsak sender vi ut Over Skigard`n **kun** på e-post til alle som har kjent e-post adresse for oss, samt legger ut på www.folldal.kommune.no. Søkere på produksjonstilskudd der kommunen mangler e-post adresse får fortsatt tilsendt pr vanlig post. Meld gjerne fra flere e-post adresser om det ønskes at flere tilknyttta garden skal motta Over Skigard`n (barn, kårfolk, ektefeller eller samboere, ansatte, andre interesserte etc.)

KOMMENTAR

Så langt har det vært god deltakelse på aktivitetene i landbruksprosjektet. Neste post på programmet er tilbud om ei faggruppe for nyetablering og videreutvikling av nye næringer tilknyttet landbrukseiendommer.

Faggruppa skal ha sin første samling mandag 12. januar, og påmeldingsfrist er 21. desember. Vi håper deltakelse i ei slik faggruppe kan bidra til å skape et miljø for satsinger også utenom det grovforbaserte husdyrholdet. Det er ikke noe krav om å ha en fiks ferdig utviklet forretningside for å delta. Folldal trenger mangfold i næringsaktiviteter. For noen gardar kan flere driftsgreiner kanskje bidra til å sikre et tilstrekkelig næringsgrunnlag. Sammenligner man med våre nabokommuner i Gudbrandsdalen, bør være åpenbart at Folldal med sin nærhet til fjell og natur kan ha et potensiale for mere gardsbasert reiseliv. Andre nisjer med lokalt potensiale kan være for eksempel lokalmat, husflid og håndverk basert på lokale tradisjoner, omsorgstjenester, trebearbeiding basert på det særegne råstoffet som seintvoksende fjellfuru gir, eller noe annet der du eller din landbrukseiendom har en interesse eller et fortrinn. Håper derfor du leser gjennom det som står om dette tilbudet på side 3, og vurderer om du kunne hatt utbytte av å delta.

Landbruket er ei politisk næring. Det er mange stunt og mange utspill i landbrukspolitikken, ikke minst de siste par åra. Enten man driver smått eller stort så er virkemidler som for eksempel toll på importerte matvarer og budsjettstøtte over jordbruksavtala en forutsetning for lønnsom landbruksnæring og matproduksjon i de norske fjellbygdene. På den ene sida er det ikke vanskelig å få øye på krefter i samfunnsdebatten som ønsker å fjerne eller svekke en del av disse virkemidlene. På den andre sida vil det ikke trenges mindre mat i hverken i Norge eller i verden forøvrig i åra som kommer. Matproduksjon er framtidsretta. Dyrka jord og utmarksbeite i fjellbygdene omgjøres til mjølk og kjøtt. I det lange løp tror jeg det vil vise seg å ha en verdi for samfunnet. .

Alle mottakere av dette skrivet ønskes en god jul og et godt nytt år i 2016.

Bjørn Gussgard
jordbrukssjef

LANDBRUKSPERSONELL I FOLLDAL KOMMUNE

Gjør gjerne forhåndsavtale i servicekontoret.

-Bjørn Gussgard, jordbrukssjef, 80% stilling, vanligvis ikke tilstede fredager,
bjorn.gussgard@folldal.kommune.no

-Anita Tellebon, fagkonsulent landbruk, 40% med landbruksarbeid, vanligvis tilstede onsdag og fredag. anita.tellebon@folldal.kommune.no

-Synnøve Steien Bakken, fagkonsulent landbruk, 40% med landbruksarbeid.
synnove.s.bakken@folldal.kommune.no

-Anders Jensen, skogfaglig kompetanse som leies av Fellesforvaltningen Alvdal/Tynset, kontordag i Folldal annenhver tirsdag (partallsuker) , ellers kontakt kontor på Alvdal.
anders.jensen@alvdal.kommune.no

TILBUD I LANDBRUKSPROSJEKTETVIDERE

Alt om landbruksprosjektet i Folldal kan du lese på

<http://www.folldal.kommune.no/13613.Landbruksprosjektet-Framtid-i-fjellandbruket.html>

eller knytt deg opp mot facebook gruppa til landbruksprosjektet

<https://www.facebook.com/Landbruksprosjektet/>

FAGGRUPPE NYETABLERINGER OG VIDEREUTVIKLING AV NYE NÆRINGER TILKNYTTA LANDBRUKSEIENDOMMER

Vi oppfordrer til flere deltakere fra hver landbrukseiendom, med begge ektefeller eller flere generasjoner. Egenandel kr 1.000,- for deltaker nr 1, kr 500,- for deltaker nr 2 og gratis for deltakere fra nr 3 eller mere.

Påmelding til Folldal kommune, servicekontoret postmottak@folldal.kommune.no eller 62 49 10 00 innen mandag 21. desember 2015. Oppgi navn deltaker(e), telefonnummer og e-post adresse.

**Leverandør Rådhuset Vingelen
4 fagsamlinger. Sted Grimsbu Turistsenter.**

1 Innføring i Innovasjon Norges forretningsmodell

Audun Holte. Tirsdag 12. januar

19.00 – 21.30 med kaffeservering

Kvelden vil bli brukt til å lære å forstå og bruke innovasjon Norges mal til forretningsmodell. En såkalt Osterwalder-modell. Osterwaldermodellen kan dere gjerne søke opp på youtube, eller google og lese litt om på forhånd. Et kjempegodt verktøy til å finne din bedrifts styrker og svakheter. Fjerde samling skal brukes til å sette din egen bedrift inn i denne modellen.

2 Økonomi og organisasjon

Erling Aas Eng. Mandag 1. februar

19.00 – 21.30 med kaffeservering

Denne samlingen bygges opp rundt økonomi og økonomiforståelse. Stikkord er lønnsomhet. Hvordan regne på lønnsomhet og hvordan skape lønnsomhet for din bedrift.

3 Produkttesting og brukertilpasning

Audun Holte. Uke 7 (Mandag 15. februar.) Dato ikke fastsatt

19.00 – 21.30 med kaffeservering

Gjennom Innovasjon Norges nye metode, LEAN-startup, lærer dere hvordan dere kan teste deres produkter i markedet, og hva slags informasjon dere kan hente ut av dette. Hvordan kan du vite at det du produserer er noe folk er villige til å betale for.

4 Forretningsmodellen i praksis

Hedvig Rognerud. Uke 10 (7.-13. mars) dato ikke fastsatt

19.00 – 21.30 med kaffeservering

Denne kvelden vil dere få bruke det dere har lært i praksis og sette opp en egen forretningsmodell for deres egen bedrift.

FAGGRUPPE: KJØTTPRODUKSJON PÅ STORFE

NB. Foreløpig program, kan bli endret noe underveis. Påmeldingsfristen blir 15. februar.

Vi oppfordrer til flere deltakere fra hver landbrukseiendom, med begge ektefeller eller flere generasjoner. Egenandel kr 1.000,- for deltaker nr 1, kr 500,- for deltaker nr 2 og gratis for deltakere fra nr 3 eller mere.

Leverandør Rådhuset Vingelen. I utgangspunktet forutsettes dagsamlinger, men kan eventuelt bli vurdert noe på kveld om det skulle passe best for deltakerne.

Samling 1

Temaer: Økonomi og Biffring

Foredragsholder: Olav U. Østigård og NORTURA.

Tidspunkt: Uke 9 – 29.feb. - 4. mars

Samling 2

Tema: Produksjon av melk og kjøtt på samme gard.

Foredragsholder – noen fra Geno eller Tyr – Olav sjekker opp dette og evt samkjører opplegget med Tynset/Alvdal.

Tidspunkt: uke 11- 14.-18.mars

Samling 3

Tema: Ammeku – rasevalg og fordeler ulemper ved ulike raser

Foredragsholder: Vegard Urseth (Storfekjøttprogrammet hos Fylkesmannen i Hedmark)

Tidspunkt: Uke 15 – 11.-15. april

Samling 4

Tema: Studietur

Olav setter sammen gode besøksmål ut i fra deltagerenes sammensetning.

Tidspunkt: uke 18- 2.-6. mai

Om Rådhuset Vingelen

Rådhuset Vingelen arbeider for livskraftige lokalsamfunn gjennom å styrke og utvikle eksisterende næringsliv og legge til rette for nyetableringer og bosetting.

Landbruk og tilleggsnæringer er et viktig satsingsområde for oss. Vi holder til i Vingelen Nasjonalparklandsby i Tolga kommune, med Hedmark, Oppland og Sør-Trøndelag som viktigste nedslagsfelt. Våre åtte rådgivere fokuserer på gode prosesser basert på jordnær tilnærming, ekte engasjement, tydelige mål, riktig kompetanse og tett oppfølging.

INDIVIDUELLE VEILEDNINGSPAKKER

Pr nå er det bestilt 28 individuelle veiledningspakker. Det betyr at opprinnelig finansiering til individuelle veiledningspakker er brukt opp. Det er nå søkt om kr 300.000 i tilleggsfinansiering, som vi regner med å ha positivt vedtak på fra fylkesmannen før jul. Det betyr at det fortsatt er mulighet for individuelle veiledningspakker. Skjema for å melde inn søknad og informasjon om tilbudet på

<http://www.folldal.kommune.no/13613.Landbruksprosjektet-Framtid-i-fjellandbruket.html>

PRODUKSJONSTILSKUDD OG AVLØSERTILSKUDD I JORDBRUKET

1. januar trådte ny forskrift for produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket og ny forskrift om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. i kraft. Og med det endringer som vi må forsøke å informere om:

Kan kjøpe avløsertjenester fra andre foretak som tilbyr avløsning

Fra 1. januar 2015 ble det åpnet for kjøp av avløsertjenester fra andre foretak enn avløserlag/-ring. Avløsning er ikke lenger avgrenset til tradisjonell «fjøsavløsning», men kan eksempelvis omfatte sauklipping, klauvskjæring, rundballepressing, jordarbeiding, spredning av husdyrgjødsel med mer. Det vil si at begrepet avløsning kan innbefatte «*de arbeidsoppgaver som det ikke er uvanlig at jordbrukere selv utfører.*»

Begrepet avløsning omfatter bare selve tjenesten. Utgifter til leie av maskiner eller til andre varer som eventuelt blir benyttet under utførelsen av tjenesten gir ikke grunnlag for tilskudd. Utgiftene må dokumenteres med faktura og bankbilag.

Fra avløseråret 2015 (med søknad og utbetaling i 2016) er det krav om at **alle** typer foretak må kunne dokumentere at de har hatt utgifter til avløsning. Maks tilskudd for 2015 med utbetaling i 2016 er foreløpig fastsatt til kr 74200. Hvor mye du har i avløsertilskudd for 2015 står i utbetalingsbrevet på juni. Landbrukskontoret har også en oversikt over dette.

Har du avløser ansatt i foretaket ditt må du forholde deg til A-ordningen som ble innført fra 1. januar 2015. A-meldingen erstatter lønns- og trekkoppgave, årsoppgave for arbeidsgiveravgift m.v. A-meldingen skal sendes elektronisk en gang i måneden. Ved sesongarbeid er det også muligheter for å kunne rapportere for kun de månedene en har avløser. Les mer om dette på www.altinn.no eller www.skatteetaten.no. Utgiftene må dokumenteres med a-meldingen (foretakets totaloversikt fra Altinn)

Den maskinelle kontrollen av avløsertilskuddet avvikles. Dokumentasjon på avløsning blir heretter kontrollert sammen med risikobasert utplukk av søknader om produksjonstilskudd.

Minner også om definisjonene av mjølkeku og ammeku. Det er satt krav om at både mjølkekyr og ammekyr må ha kalvet i løpet av de **siste 15 måneder**. Hvis ikke skal kua føres opp under øvrige storfe.

HAR DU BYGGEPLANER? LITT OM BU-MIDLER TRADISJONELT LANDBRUK

Med tradisjonelt landbruk forstås mjølke- eller kjøttproduksjon på storfe, sau eller geit.

Det er noen endringer fra tidligere år:
Fordeling av potten med BU-midler som Hedmark disponerer til tradisjonelt landbruk fordeles fra og med 2016 på to søknadsomganger. Kommunen har følgende frister for videresending av fullstendige BU-søknader til Innovasjon Norge:
-1.februar. 75% av midlene fordeles på denne søknadsrunden.
-1. oktober. 25% av midlene fordeles på denne søknadsrunden

Ordningen med rentestøtte på lån er avvikla. BU-finansieringa er nå kun tilskudd og lån. .

Vanligvis utmåles tilskudd med cirka 20% av kostnadsoverslag. For søkere under 35 år og som har tatt over garden i løpet av siste 5 åra kan beregnes inntil 40% tilskudd på den første millionen i kostnadsoverslag. Maksimalt tilskudd pr byggeprosjekt er 1 million. Lån kan innvilges etter pantesikkerhet og etter behov.

Den som ønsker å utarbeide søknad om BU-finansiering for oversendelse til Innovasjon Norge innen 1. februar bør henvende seg snarest til landbrukskontoret.

BU-MIDLER NYE NÆRINGER

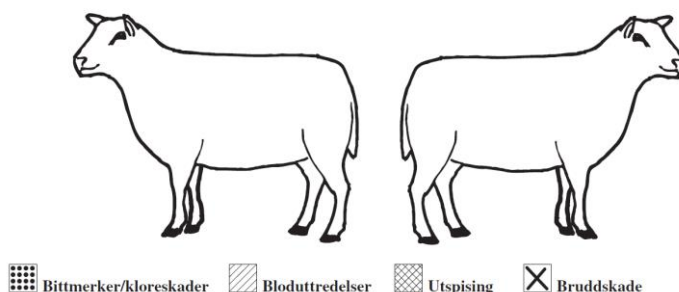
For bygdeutviklingsmidler til nye næringer gjelder ingen søknadsfrist. Det kan søkes hele året. Det gjelder følgende ordninger: Etablerstipend, bedriftsutvikling (videreutvikling) og investeringer.

Innovasjon Norge har følgende områder som er prioritert for støtte:

- Landbruksbasert reiseliv.
- Lokal mat.
- Inn på tunet.
- Bioenergi
- Bruk av tre.
- I tillegg kan prosjekter innenfor andre tema støttes dersom de defineres som «nyskapende og innovative».

ERSTATNINGSOPPGJØRET ROVDYRSKADER 2015

Det er allerede mottatt tilbakemeldinger på at en del beitebrukere har fått redusert sine erstatninger for rovdyr tap også for 2015. Alle beitebrukere oppfordres til å lese vedtaksbrevet nøye, og vurdere klage dersom det ikke er gitt erstatning for hele rovdyr tapet. Husk at den som tier samtykker. Vedtak som ikke blir påklagd blir stående.

Landbrukskontoret kan bistå med utforming av klage.

BEITESESONGEN 2015

I gjennomsnitt ga beitesesongen 2015 ganske lave tap på utmarksbeite. Faktisk må man helt tilbake til 1995 for å finne en beitesesong med lavere tap. Men fortsatt er lammetapa i Folldal opp mot dobbelt så høye som det som er satt som «normaltapet» i et fjellområde uten rovdyr. Fortsatt er det betydelige rovdyrskader, særlig i enkelte beiteområder.

Tall fra organisert beitebruk i Folldal 2015:

Beitelag	Slepte sau	Tapte sau	Slepte lam	Tapte lam	%tapte sau	% tapte lam
Elgevasslien beitelag	534	21	921	130	3,93	14,12
Streite/Meseterhø beitelag	595	23	1177	71	3,87	6,03
Fatfjellet beitelag	763	7	1332	59	0,92	4,43
Kakelldalen beitelag	491	11	895	40	2,24	4,47
Marsjødrifta beitelag	439	14	804	59	3,19	7,34
Sletthø beitelag	629	17	1205	51	2,70	4,23
Digerkampen beitelag	918	20	1756	125	2,18	7,12
Knauslia Raukletten beitelag	188	2	338	22	1,06	6,51
Kvitstenhøa beitelag	784	17	1384	105	2,17	7,59
Kvitdalen beitelag	988	35	1951	110	3,54	5,64
Sleukampen beitelag	24	0	54	12	0,00	22,22
Sum alle beitelag	6353	167	11817	784	2,63	6,63
<i>(Tall for 2014)</i>	6430	192	12055	889	2,99	7,37

Det ble også sluppet 539 storfe/hest og 547 geit i organisert beitebruk, og det var ingen tap innenfor disse dyreslaga av det som var sluppet i organiserte beitelag i Folldal.

SKOGKVELD I FOLLDAL 2016

Vi inviterer skogeiere i Folldal kommune til åpen skogkveld på Grimsbu Turistsenter tirsdag 19. januar kl. 19.00- 21.30. Enkel bevertning.

Tema:

Tømmerpriser og leveringsmuligheter med aktuelle sortiment i 2016

Utsikter for driftskapasitet og maskinell hogst i 2016

Bruk av skogfond med 85 % skattefordel – muligheter og effekter

Offentlige tilskuddsordninger for skogkultur og skogsbilveier i 2016

Kursbehov 2016 - «Aktivt skogbruk»

Oppfølging av ungskogpleie blir viet ekstra oppmerksomhet under punkt 3, 4 og 5. Velkommen!

Arrangør: Glommen Skog SA og Folldal kommune

VIKTIGE SØKNADSRISTER TILSKUDD- OG FINANSIERINGSORDNINGER FOR LANDBRUKET I FOLLDAL

15. januar	Tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tiltak i forhold til rovviltskader (Fristen gjelder inn til Fylkesmannen)
20. januar	Produksjonstilskudd i jordbruket mv.
20. januar	Tilskudd til avløsning ferie og fritid foregående år.
1. februar	Frist nr 1 BU-midler tradisjonelt landbruk (Fristen gjelder kommunens videresending av søknad til Innovasjon Norge)
1. mars	Tilskudd til skogsbilveibygging.
1. mars	Tilskudd til investeringer i organisert beitebruk
15. mai	Tilskudd til Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL-midler).
Mai/juni	Erstatningsberettigede overvintringsskader på eng meldes før pløying.
20. august	Produksjonstilskudd i jordbruket mv.
1. oktober	Generelle miljøtiltak – bl.a tilskudd til mjølkeproduksjon på setra, tilskudd til areal i seterområder, tilskudd til endra jordarbeid, tilskudd til spredning av husdyrgjødsel.
1. oktober	Frist nr 2 BU-midler tradisjonelt landbruk (Fristen gjelder kommunens videresending av søknad til Innovasjon Norge)
1. oktober	Tilskudd til skogsbilveibygging
20. oktober	Tilskudd til drift av beitelag.
31. oktober	Erstatning for omfattende avlingsskader.
1. november	Erstatning rovdyrskade - sendes rett til Fylkesmannen, miljøvernavdelinga.
15. november	Ferdigstilling av komplett miljøplan og sjekklister skal være ferdig utfylt. (jfr egenerklæring søknad produksjonstilskudd)
1. desember	Frist for søknad til Statens Landbruksforvaltning om nyetablering mjølkeproduksjon på eiendommer der det ikke finnes kvote fra før, gjelder både ku og geit.

Andre søknadsfrister:

- Nærings- og miljøtiltak i skogbruket, unntatt veier: Løpende saksbehandling fram til 15. november.
- Tilskudd til avskjæringsgrøfter og åpne kanaler der tilskuddet ikke overstiger kr 5.000 (SMIL). Løpende saksbehandling fram til 15. oktober.
- Avløsertilskudd ved sykdom m.v. - søknader kan leveres gjennom hele året. Frist er 3 måneder fra siste dag som gir rett til tilskudd.

- Erstatning etter offentlige pålegg og restriksjoner i plante- og husdyrproduksjon, inkl. erstatning for nedføringskostnader m.v. som følge av radioaktivitet og tapt arbeidsfortjeneste ved måling av dyr, erstatning for sau krepert under nedføring: 6 måneder etter tiltak/hendelse

Løpende saksbehandling, ingen søknadsfrist:

- Tilskudd til drenering av jordbruksjord.
- Innovasjon Norge: BU-tilskudd til nye næringer/bygdenæringer. Finansiering gis i form av etablerstipend, bedriftsutviklingstilskudd, tilskudd til investeringer og rentestøtte på lån til fysiske investeringer.
- Innovasjon Norge: Lån til landbruksformål – både tradisjonelt landbruk og tilleggsnæringer.
- Innovasjon Norge: Verdiskapningsprogrammet mat / bioenergi / tre.
- Fylkesmannen: BU-tilskudd til tilretteleggende fellestiltak.
- TPO – tidligpensjon for jordbrukere.

Frister for mjølkekvoter – leie, kjøp, salg – Statens Landbruksforvaltning:

Leie og salg:

1. august   Melding om leie og salg av mjølkekvote for geit.
 1. oktober   Melding om leie og salg av mjølkekvote for ku.

Kjøp:

1. oktober   Innmelding av kjøp av mjølkekvote fra staten - frist for geitkvoter.
 1. desember   Innmelding av kjøp av mjølkekvote fra staten - frist for kukvoter.

Kommunal landbruksforvaltning v/enhet for Teknisk Landbruk og Utvikling kan gi nærmere informasjon om de muligheter som finnes for de ulike ordningene.

NB - Oversikten er utarbeidet av Folldal kommune. Søknadsfrister kan bli endret i løpet av året. I så fall vil dette så langt råd er, bli kunngjort i "Over Skigard`n" eller på kommunens nettside. Utover det tar ikke Folldal kommune ansvar for at overnevnte frister vil gjelde.

FOLLDAL FRISKLIV

Trening forebygger slitasjeskader. Fellestreninger godt tilpassa fjøstida hver tirsdagskveld klokka 20.00 på Folldal Friskliv starter opp igjen rett over nyttår. Først kondisjon med spinning og deretter mulighet for styrketrening. Også treninger på andre klokkeslett og dager. Meld deg på til Kai Enget mobil 95 82 03 06.